

# Kiasma

www.kiasma.fi

2011 **49** vol 14

Syksyn värikäs  
ARS 11 -ohjelmisto

Pääkalloja Etelä-Afrikasta

Nouseeko Afrikka voittajaksi?

Lehmänhäntiä vai kerrossänkyjä?

Wisam kutsuu Kiasmaan

Kalenteri



Otobong Nkangan teos  
Fragilologistin ahdinko  
(2011) on kudottu tekstiili.

# Lehmän- häntiä vai kerrossänkyjä?

ARS 11 -näyttelyn teokset haastavat Kiasman hankintalautakunnan kiperien kysymysten ääreen. Teoshankintoihin vaikuttavat niin teosten kiinnostavuus kuin niukat määrärahat. Kaikkia teoksia ei voida hankkia kokoelmiin, mutta mitä lopulta ostetaan?

Hankitaanko museon kokoelmiin valokuvia veistoksellisista nigerialaisista päähineistä ja kampauksista vai ghanalaisesta elektroniikkajätekaatopaikasta? Ostetaanko lehmänhännistä tehty swazimaalaisen muotoinen maja vai pakolaiskeskuksen kerrossängyistä ja kasseista koostuva tornimainen rakennelma? Näitä kysymyksiä Kiasman



TONY MENTDES COURTESY MICHAEL STEVENSON GALLERY, CAPE TOWN

Andrew Putterin videoteos *Salaa rakastan sinua enemmän* (2007) kuvaa hollantilaisen komentajan rouvaa, joka otti pienen khoikhoi-tytön perheeseensä asumaan. Khoikhoikieltä jäljitellen hän laulaa rakastavansa tyttöä enemmän kuin omia lapsiaan.

Elina Saloranta työskenteli Sambiassa vuonna 1997. Hän alkoi kuvauttaa itseään paikallisten seurassa nunnan asuun pukeutuneena. Salorannan teos *Nunna* (2011) tarkastelee kristillisen lähetystyön perinnettä ja siihen liittyvää kuvastoa. Salorantaa innoittivat Suomen lähetysseuran museon KUMBUKUMBU:n arkistokuvat.



VTM / KKA / PETRI VIRTANEN

hankintalautakunta pohtii ARS 11 -näyttelyn teoshankintoja tehdessään.

Entä mistä teoksesta syntyy näyttelyn vetonaula? Onko se metallijätteestä punottu verkkomainen seinäteos, vai jääkö khoikhoi-kielellä laulettu kehtolaulu soimaan päähän. Kohtaavatko suuren yleisön ja taiteenasiantuntijoiden näkemykset?

#### KAIKKEA EI VOI OSTAA

ARS 11 on rakenteeltaan ja omistussuhteiltaan monimuotoinen. Kaikkia teoksia ei voida kuitenkaan ostaa kokoelmiin. Osa on lainattu suoraan taiteilijoilta, osa gallerioista tai yksityisiltä keräilijöiltä. Osa taas on syntynyt taiteilijan työskentelystä Suomessa tai rakennettu suoraan museoon sen tilat huomioon ottaen.

Museon tavoitteena on ostaa kokoelmiinsa ajankohtaista, kiinnostavaa ja korkealaatuista ulkomaista nykytaidetta ohi valtiollisten tai maantieteellisten

rajojen. Painopisteenä hankinnoissa on kuitenkin Suomen lähialueet. Vuosien saatossa ARS -näyttelyt ovat antaneet loistavan mahdollisuuden hankkia ulkomaista taidetta.

#### MÄÄRÄRAHOISTA PULAA

Ulkomaisia taidehankintoja ovat rajoittaneet vähäiset ostovarat. Hankintamäärärahat eivät ole kasvaneet vuotuisesti tarvittaviin mittasuhteisiin. Usein kansainvälisesti merkittävät nykytaiteen teokset rajautuvat hankintamahdollisuuksien ulkopuolelle. Tänä vuonna Kiasmalle on myönnetty yhteensä 455 000 euroa uushankintoihin, mikä on 135 000 euroa enemmän tavalliseen vuoteen verrattuna.

Nykytaiteen teosten materiaalien moninaisuus haastaa museon konservattoreita jatkuvasti. Monen hankinnan kohdalla joudutaan arvioimaan teosten elinkaarta, niissä käytettyjen materiaalien kuntoa ja säilymistä.

Myös teknisten ratkaisujen ylläpito ja varaosien hankkiminen vaativat rahaa.

#### ARS JÄTTÄÄ JÄLJEN

Näyttelyn teokset liittyvät Afrikkaan, mutta samalla niiden teemat koskettavat meitä kaikkia. Jo vahvistunut teoshankinta on nigerilaisen **Otobong Nkangan** veistoksellinen tekstiiliteos. Työn nimi *Fragilologistin ahdinko* ilmaisee samalla sekä haurautta että haurauden tiedettä. Kuva-aiheita yhdistää toisiinsa verkkomainen naru. Jos narun katkaisee, rakennelma hajoaa kappaleiksi. Nkanga haluaa osoittaa, miten kaikki voi hetkessä muuttua. Koko totuttu maailma romahtaa tsunamin pyyhkäisystä.

Toinen hankinta on eteläafrikkalaisen **Andrew Putterin** videoinstallaatio *Salaa rakastan sinua enemmän*. Teos nostaa esiin ajankohtaisen kysymyksen siirtoisten, maahanmuuttajien ja paikallisten asukkaiden kulttuurien kohtaamisesta.

Lisäksi Kiasma sai lahjoituksena **Elina Salorannalta** *Nunna* -teoksen. Tässä valokuvasarjassa taiteilija tarkastelee kristillisen lähetystyön perinnettä Afrikassa ja siihen liittyvää kuvastoa. Saloranta on kuvauttanut itseään Sambiassa nunnan asuun pukeutuneena.

Kävijöissä herännyt kiinnostus nykytaidetta kohtaan on saanut konkreettisen vastineensa kokoelmiin hankituissa teoksissa. ARS 11 -näyttely jättää näin pysyvän jäljen Suomeen.

□ Eija Aarnio



”Vielä ehdit!  
ARS 11 on avoinna  
marraskuun loppuun saakka.”

# ARS elää esityksissä

**SYYSKAUDEN HUIKEA** ja monipuolinen ohjelmisto virkistää, virittää ja haastaa keskustelemaan. Esitysten, elokuvien, opastusten, työ-pajojen, luentojen ja asiantuntijapuheenvuorojen kautta nykypäivän Afrikka esittäytyy ARS 11 -näyttelyn yhteydessä Kiasmassa.

**SUOMALAISSUDANILAINEN** Wisam Elfadl kutsuu lauantaisin talkshowvieraakseen Suomessa asuvia afrikkalaistaustaisia ARS 11 -näyttelyyn. Hollantilaisen ohjaajan Renzo Martensin elokuva Enjoy Poverty on tietoisien kärkevä kommentti. Se nostaa esiin median tavan kuvata kärsimystä, nälänhätää ja kaaosta, sitä miten kurjuudellakin voidaan käydä kauppaa. Eteläafrikkalaisen teatteriohjaaja Brett Baileyn liveinstallaatio puolestaan pohjautuu kolonialismin historiaan, sen pimeimpään puoleen.

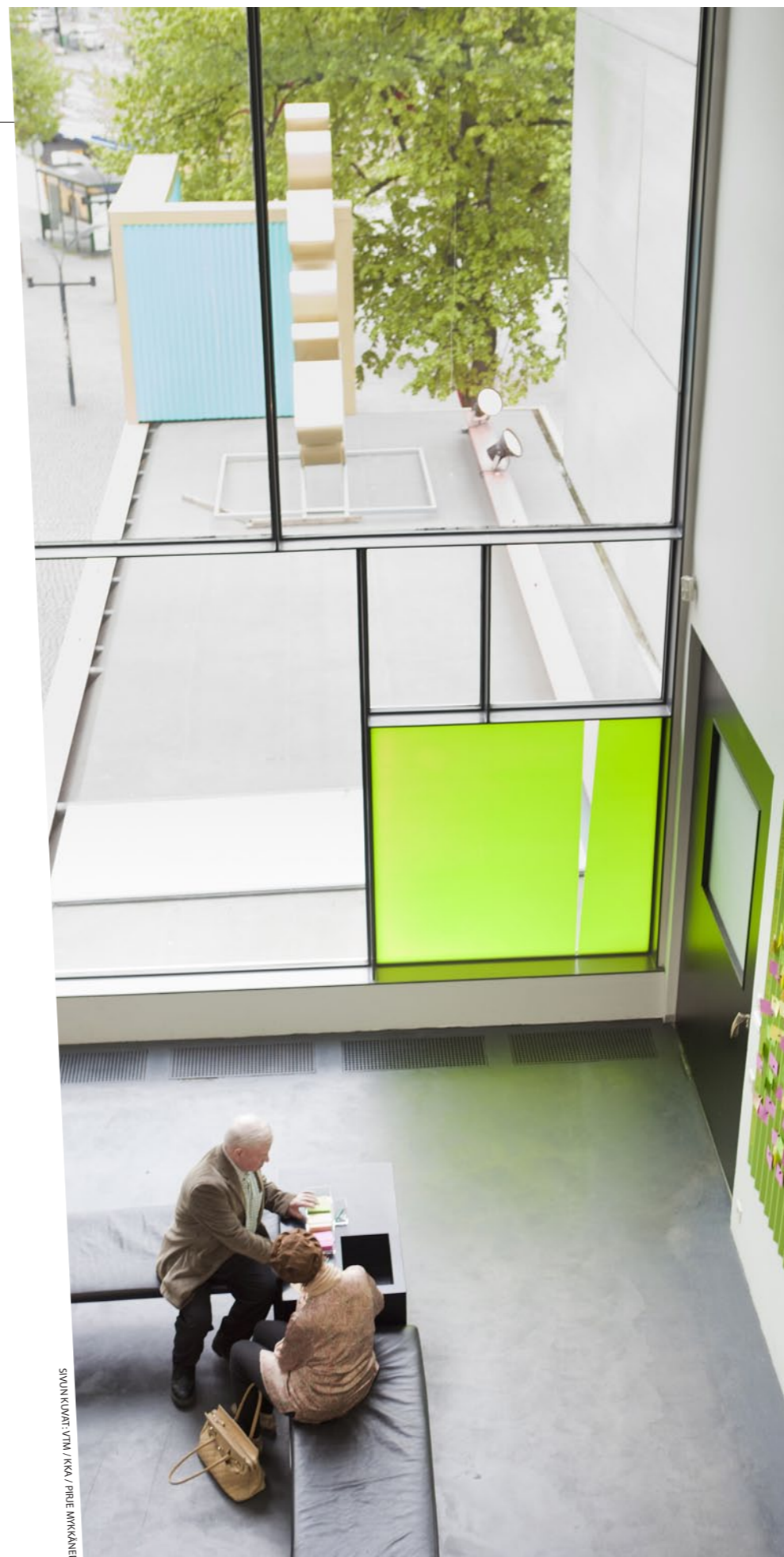
**LISÄKSI SYYSKUUSSA** on luvassa ARS 11 -taiteilija Alfredo Jaarin luento, jossa hän esittelee Ruanda-aiheisen teoksensa. Ja paljon muuta. Valitse kiinnostavat tapahtumat tämän

lehden kalenterista tai Kiasman verkkosivuilta. Itse näyttelyhän on avoinna aina marraskuun loppuun saakka – vielä ehdit!

**SYYSKUUSSA AVAUTUU** vielä viisi ARS 11 -satelliitinäyttelyä eri puolilla Suomea: Hämeenlinnassa, Kajaanissa ja Oulussa. Niiden ajankohtaiset aiheet liittyvät pakolaisuuteen, naiseuden kuvaamistapoihin, Kiinan taloudelliseen rooliin Afrikassa sekä itse Kiannon Nälkämaan lauluun afrikkalaisesta näkökulmasta.

**TOIVOTAN SINUT** lämpimästi tervetulleeksi ARS 11 -näyttelyyn katsomaan, kuuntelemaan ja keskustelemaan.

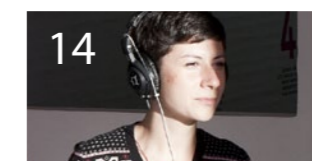
□ Pirkko Siitari, museonjohtaja



SINUN KUVA: YTM / KKA / PIIRIE MÄRKÄNEN

## sisällys

- 2 Lehmänhantiä vai kerrossänkyjä
- 6 Näkökulma
- 8 Kiasma lyhyesti: uutisia, tapahtumia, vinkkejä tulevasta...
- 14 Nigerian ARS 11 -taiteilijat
- 18 Keskustelusarja: Wisam Elfadl
- 21 Teppo Rantasen kolumni
- 22 Kiasma-teatteri: Bailey ja Cohen
- 25 ARS-kirja
- 26 Tulevia näyttelyitä
- 27 Tapaamisia Venetsiassa
- 28 ARS 11 -tuotteet
- 29 Kiasma-kalenteri



KIRJOITTAJAT TÄSSÄ NUMEROSSA | Eija Aarnio, kokoelma-amanuenssi | Antawan I. Byrd, apulaiskuraattori CCA Lagos | Kati Kivinen, amanuenssi | Piia Laita, vastaava toimittaja | Riitta Lindegren, kirja-arvio | Arja Miller, intendentti | Päivi Oja, toimitussihteeri | Teppo Rantanen, kolumni | Ennisofia Salmela, harjoittelija | Pirkko Siitari, museonjohtaja | Jonna Strandberg, tuottaja / Kiasma-teatteri |

KIASMA-LEHTI | ISSN 1455-173X | **Julkaisija** Nykytaiteen museo | **Toimituksen osoite** Kiasma, Nykytaiteen museo Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki | [www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi) | **e-mail** [kiasma-lehti@kiasma.fi](mailto:kiasma-lehti@kiasma.fi) | **puh.** (09) 173 361 | **fax** (09) 1733 6503 | **Vastaava toimittaja** tiedotuspäällikkö Piia Laita (09) 1733 6507 | **Toimitussihteeri** tiedottaja Päivi Oja (09) 1733 6534 | **Verkkototeutus** verkkomedia-suunnittelija Janne Heinonen | **Ulkoasu ja taitto** graafinen suunnittelija Timo Vartiainen | **Kuvankäsittely** Valtion taidemuseo / Kuvataiteen keskusarkisto / Pirje Mykkänen | **Käännökset** Tomi Snellman, Mats Forsskåhl | **Painopaikka** F.G. Lönnberg | Toimitus ei vastaa ohjelmisto-aikatauluihin tulleista muutoksista.



Isaac Julienin videoinstallaatio WESTERN UNION: Small Boats, 2007 on esillä Logomossa.

## Isaac Julienin teos Turussa osana ARS 11 -näyttelyä

**WESTERN UNION: SMALL BOATS** -teoksen käsittelemä siirtolaisuus ja muuttoliike on afrikkalaista arkipäivää. Pohjois-Afrikan poliittinen tilanne tekee teoksen teemasta vielä erityisen ajankohtaisen.

Kansainvälisesti arvostetun brittiläisen taiteilijan **Isaac Julienin** ajankohtainen videoteos on nähtävänä 18. joulukuuta saakka Turun kulttuuripääkaupunkivuoden näyttelykeskus Logomossa osana ARS 11 -näyttelyä.

Nyt ensimmäistä kertaa esillä oleva teos on hankittu Kiasman kokoelmiin vuonna 2010 ja on elokuvainstallaatiotrilogian kolmas osa. Kaksi muuta osaa ovat *True North* (2004) ja *Fantôme Afrique* (2005). □

### SYKSYN SATELLIITTI-NÄYTTELYT

**Kouvolan taidemuseo Poikilo** Itäafrikkalaista nykytaidetta 2.5. – 25.9.  
**Hämeenlinna, GalleriaKONE**  
Paolo Woods: Kiinafrika 3.9. – 27.9.

**Kajaanin taidemuseo**  
Täällä Afrikka ja Anne Siirtola: Nälkämaan laulu 18.9. – 27.11.  
**Oulu, Pohjoinen valokuva-keskus Jani Ijäs, Annu Kekäläinen & Adolfo Vera** 24.9. – 30.10.

**Oulun taidemuseo**  
Afrikan tähdet & Jodi Bieber 24.9.2011 – 8.1.2012



Kiasmassa on nähtävää kaikenikäisille.

## Perhepäivä!

**LAUANTAINA** 22. lokakuuta vietetään Kiasman Perhepäivää. Luvassa on ohjelmaa lapsille ja vanhemmille, lasten kierroksia, tarinoita ja työpajoja. Koe ARS yhdessä! Vapaa pääsy. □

## Yhteinen kokemus

**TULE MUKAAN** opastukselle. Suomenkieliset yleisöopastukset järjestetään keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 18 ja sunnuntaisin klo 15.

Voit myös tilata oman näköisen opastuksen ryhmällesi tai osallistua valmiiksi räätälöityyn kierrokseen: *ARS 11 -poiminnat, Sinkku-opastus, Näin tehtiin ARS, Näkökulma ARSiin, Fantasiakierros, Ihastu ja vihastu, Arkkitehtuurikierros, Vauvakierros ja Nykytaiteen ABC*. Kysy myös ilmaisia päiväkotij- ja koululaisopastuksia ARS 11 -näyttelyyn.

Ruotsinkielinen yleisöopastus on joka kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina klo 13 ja englanninkielinen klo 14.

Opasvaraus ma-pe klo 9-12, (09) 1733 6509 tai opasvaraus@kiasma.fi. Hinnat ja lisätiedot [www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi) □

## Näkökulmia ARSiin

**JOKA TOINEN KESKIVIIKKO** klo 17 ARS 11-näyttelyyn löytyy uudenlaisia näkökulmia, kun vierailevat 'oppaat' paneutuvat asiaan. Puheenvuorot ovat suomenkielisiä.

7.9. Professori **Jeremy Gould**  
21.9. Kirjailija, dokumentaristi **Elina Hirvonen**  
5.10. Näyttelijä, tanssija **Fatima Usman**

19.10. Islamin tutkija, professori **Jaakko Hämeen-Anttila**  
2.11. Monikulttuurisuusasiantuntija **Ahmed Al-Nawas**  
16.11. Sarjakuvaopettaja **Warda Ahmed** □

## Luentoja rikkauden mantereesta

**SAHARAN ETELÄPUOLINEN** Afrikka on köyhä ja moniongelmainen, mutta samalla myös kulttuurisen ja sosiaalisen rikkauden maa. Kiasman ja Helsingin seudun kesäyliopiston kanssa yhteistyössä järjestettävä luentosarja avaa näkökulmia kaupunkielämään, talouteen ja ympäristöön sekä kulttuurin ajankohtaisiin kysymyksiin uusimman suomalaisen tutkimuksen pohjalta. Ohjelma [www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi) □



Café Kiasmassa keskustellaan.

## ARS CAFÉ -keskusteluja

**MIKSI AFRIKKA ON KÖYHÄ?** Mitä on tämän päivän maahanmuuttopolitiikka? Entä kehitys yhteistyö? Kiasman kahvilassa paneudutaan Afrikkaa koskeviin aiheisiin perjantai-iltojen ARS CAFÉ -tilaisuuksissa.

Keskusteluihin johdattavat muun muassa Kiasman tukisäätiön puheenjohtaja **Teppo Rantanen**, Hanasaaren kulttuurikeskuksen johtaja **Gunvor Kronman** sekä kaupunginvaltuutettu **Osku Pajamäki**. Keskustelujen jälkeen teemoja avaretaan Kiasma-teatterin esityksissä ja elokuvissa. Ks. ARS-perjantait kalenteri [www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi) □



## Kuilu ideologioiden ja yksilön välissä



JACQUES HOFFNER

Rachid Ouramdane

**RACHID OURAMDANEN** oivaltava sooloteos *Exposition Universelle* (2011) kuvaa ideologioiden ja yksilöiden välistä kuilua. Eurooppalaisen nykytanssin kärkeen kuuluva Ouramdane ottaa kantaa siihen, miten kansalliset merkit vaikuttavat identiteettiimme.

Teos on ranskalaisen, algerialaistaustaisen taiteilijan henkilökohtainen ja poliittinen puheenvuoro. Hän on koko uransa ajan keskittynyt kuvaamaan sosiaalisten, maantieteellisten ja kulttuuristen identiteettien rakentumiseen ja esittämiseen liittyviä ongelmia.

Ranskaa ja Pohjois-Amerikkaa kiertänyt *Exposition Universelle* on osa *FranceDanse going North* -projektia. Nyt osana Liikkeellä marraskuussa -festivaalia. Esitykset 5.-6.11. Kiasma-teatterissa. □

## Esitystaiteen rajoilla

**TANSSIA, SIRKUSTA, TEATTERIA** ja taikuutta! Kiasma-teatterin vuosittainen /teatteri.nyt hämärtää kuvataiteen ja esitystaiteen rajoja niin kotimaisten kuin kansainvälistenkin tekijöiden voimin. Ranskalaisen **Compagnie Philippe Genty** *Voyageurs Immobiles (Liikkumattomat matkaajat)* -vierailu Espoon Kaupunginteatterissa tarjoaa humoristisen spehtaakkemiesityksen.

Kiasman /teatteri.nytin *Syysloma* antaa hengähdystauon arkeen. Syyslomalle kutsutaan nykytaiteen tekijöitä jakamaan kokemuksia. Tekijöitä yhdistää esitys taiteen välineenä, joten tervetulleita ovat kuvataiteilijat, tanssijat jne. *Syysloma* avautuu yleisölle viikonloppuna 15.-16.10. Silloin Kiasmassa nähdään erilaisia esityshinterventioita. □



Compagnie Philippe Genty: Voyageurs Immobiles (Liikkumattomat matkaajat)

PASCAL FRANÇOIS

## ARS 11 -seminaari

**KIASMA-TEATTERISSA** 24. syyskuuta järjestettävässä ARS 11 -seminaarissa keskustelun aiheina ovat muistin esitykset, taiteilijan rooli historian kirjoituksessa, afrikkalaisen taiteen asema Euroopassa sekä taiteen poliittiset representaatiot näyttelyssä.

Alustuksena seminaarille perjantaina 23.9. Kiasma-teatterissa esittää Afrikan nykytaiteen ruohonjuuritasoa esittelevä **Barthélémy Toguon** lyhytelokuva *The Third Hand* (2009).

Luantaina Afrikkaa ja sen historiaa käsittelevistä teoksistaan kertoo ARS 11 -näyttelyn taiteilija **Alfredo Jaar**. Taiteilijakollektiivien urbaanin tilan projekteista tutkimusta tehnyt **Elvira Dyangani Ose** vastaa lauantain toisesta puheenvuorosta. □

## Escort-palvelu Kiasmassa

**MILTÄ TUNTUISI KATSELLA** nykyesitystä esittävän taiteen ammattilaisen kanssa? Kiasman *Escort-palvelu* mahdollistaa ainutlaatuisen kokemuksen päästä kurkistamaan alan ammattilaisten ajatusmaailmaan. Escort-palvelun varaukset ja lisätiedot [jonna.strandberg@kiasma.fi](mailto:jonna.strandberg@kiasma.fi).

Mikäli Escort-palvelu kuulostaa liian rohkealta, esitystaiteeseen pääsee tutustumaan myös *Syväasukellus* yleisötyöpajalla. Syväasukellus tarjoaa ryhmäkeskustelua, valikoidun esityssarjan sekä blogin kirjoitusta. Esityssarja koostuu /teatteri.nyt, Liikkeellä marraskuussa sekä Baltic Circle -festivaalien esityksistä.

Lähetä vapaamuotoinen syväasukellushakemus 16.9. mennessä osoitteeseen [kaisa.laitinen@tanssi-areena.fi](mailto:kaisa.laitinen@tanssi-areena.fi). Kerro nimi-, ikä-, ammattija harrastustiedot sekä miksi haluat osallistua työpajaan. □

## The Beast – a Book in an Orange Tent

**HIRVIÖ JA ORANSSI** 1970-luvun kupolitelta. Tästä syntyy Kiasma-teatterin marraskuun ohjelmistoon tanssija-koreografi **Sanna Kekäläinen** *The Beast – a Book in an Orange Tent*. Teoksessa tarkastellaan maailmaa kärjistyksen ja katastrofin näkökulmasta. Maailman poliittiset konfliktit, reunaidentiteetit sekä sisä- ja ulkopuoli limittyvät ihmisen mielenmaiseman kanssa.

Kokeellisista teoksistaan tunnetulla Kekäläisellä on ollut merkittävä vaikutus suomalaisen nykytanssin kehitykseen 1980-luvulta lähtien. Vuonna 1996 perustettu Kekäläinen & Company yhdistää tanssia muihin taidemuotoihin ja pyrkii kokonaisvaltaiseen näyttämötodellisuuteen.

Hirviö, the beast, tarvitsee luonnollisesti vierelleen kaunottaren. Kahden teoksen kokonaisuuden toinen osa, *The Beauty*, valmistuu vuonna 2013. *The Beast* -ensi-ilta Kiasma-teatterissa 17.11. □



SARI TERÄNHEMI

Sanna Kekäläinen

## Lens Politica -festivaaliavajaiset

**MEDIA-AKTIVISMIIN**, yhteiskunnallisten elokuvien sekä nykyaiteen syövereihin johdattelee tänä vuonna kuudetta kertaa järjestettävä Lens Politica -festivaali. Taiteen, elokuvien sekä erilaisten työpajojen ja seminaarien kautta festivaali ottaa kantaa, herättää keskustelua ja poliittista pohdiskelua.

Avajaiset järjestetään perinteisesti Kiasma-teatterissa 16. marraskuuta. Silloin yllätysvieras esittelee Suomen ensi-illan saavan uutuuselokuvansa. □

## Tee oma ARS

**SUKELLA ARS 11 -NÄYTTELYYN** ja toteuta itseäsi Kiasman työpajassa. Koko perhe tai kaverukset yhdessä tai aivan yksin ja itse. Työpajat ovat lauantaisin ja soveltuvat kaikenikäisille. Museolipulla näet näyttelyn ja saat asiantuntevaa ohjausta. Teemat ja tekniikat vaihtuvat joka viikko. Alle 10-vuotiaat aikuisen seurassa. Ohjelma [www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi) □



## Syytä juhlaan

ARS 11 -näyttelyn avajaiset kokosivat huhtikuussa Kiasmaan lähes 4000 nykyaiteen ystävää.

Näyttelyn avasi tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Toukokuun lopussa juhliittiin Kiasman syntypäiviä ARS 11 -näyttelyn merkeissä. Työpajat, esitykset, opastukset ja keskustelut keräsivät Kiasmaan 4500 vierasta.

Maarianhaminassa avautui toukokuussa Water & Waste ARS 11 -satelliitinäyttely. Kiasman tukisäätiön toiminnanjohtaja Valentina Lundström tapasi avajaisissa taiteilija Makode Linden, joka myös esiintyi Kiasmassa ARS 11 -avajaisissa dj:nä.



## Kiasma on...

NYKYTAITEEN MUSEO on perustettu 1991, Kiasma rakennettu 1998. Rakennuksen suunnitteli arkkitehtikilpailun voittaja Steven Holl, USA. Kiasmassa on viisi kerrosta. Kokonaisala on 12 000 m<sup>2</sup>, josta museotiloja on 9 100 m<sup>2</sup>. Kiasman taidekokoelmassa on n. 7 900 teosta kotimaista ja kansainvälistä nykyaiteita. Nykyaiteen museo Kiasma kuuluu Valtion taidemuseoon.

KIASMA *Chiasm*, ~a, s (anat) risteys, risti ~us s (pl-i) (ret) kiasmi. *Kiasma*, hermojen, vars. näköhermojen eli näköjuosteiden, risteys. *Kiasma* (kreik. khiasma = viivaristeys, X-kirjaimen muodosta), tuman kypsymisjakautumisessa diploteenivaiheessa todettava kohta, jossa vastinkromosomit kietoutuvat toisiinsa. > *Crossing over*.

## AUKIOLOAJAT

ti 10–17  
ke-to 10–20.30  
pe 10–22  
la-su 10–17  
ma suljettu

ARS 11 -näyttely päättyy 27.11. Sen jälkeen Kiasman näyttelykerrokset ovat kiinni 28.11.2011–26.1.2012. Muu ohjelmisto [www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi) Seuraa Kiasmaa myös Facebookissa ja Twitterissä.

## 50 vuotta nykyaiteita

ARS-NÄYTTELYT OVAT esitelleet uusia taidesuuntauksia ja muovanneet niin suuren yleisön kuin taiteilijoidenkin taidekäsitteitä. Niistä on kohuttu, keskusteltu ja väitely. Niihin kytkeytyy myös monia aatehistoriallisia tapahtumia. Aiheesta kertoo taidekriitikko ja toimittaja **Heikki Kastemaa** 15. syyskuuta klo 17 Kiasmassa. □

## Kiasma riisuutuu

NAKED KIASMA tarjoaa mahdollisuuden tutustua nykyaiteen museon ainutlaatuiseseen arkkitehtuuriin ja kurkistaa kulissien taakse. Luvassa on vierailevia tähtiä, asian tuntijaluentoja sekä opastettuja kierroksia myös tiloihin, joihin yleisöllä ei normaalisti ole pääsyä. Naked Kiasma järjestetään ennen vuoden 2012 ensimmäisen näyttelyn avajaisia. □



Sembène Ousmane: Moolaadè

## ARS 11 ja Afrikka Orionissa

AFRIKKALAISEN ELOKUVAN mestarit esittäytyvät elokuvateatteri Orionissa loka-marraskuussa. Kiasma-teatteri tekee nyt ensimmäistä kertaa yhteistyötä Kansallisen audiovisuaalisen arkiston (KAVA) kanssa ARS 11 -näyttelyn tiimoilta.

Ohjelmistossa nähdään mm. **Haile Geriman** marxilaisen terrorin kuvauksia, **Abderrahmane Sissakon** maahanmuuttoa käsittelevä *Here-makono* sekä **S. Pierre Yameogon** viiltävää kerrontaa noitavainosta.

Lisäksi esitetään Afrikan yhden merkittävimmän nykyohjaajan **Mahamat-Saleh Harounin** elokuvat *Daratt* ja *Un homme qui crie*, joka voitti Cannesin elokuvajuhlien tuomariston palkinnon viime vuonna. □

## Kiasmaan kolme kahden hinnalla

Kimppalipulla pääsee ARS 11 -näyttelyyn kolme kahden hinnalla perjantaina klo 17–21.

Kahvilassa on luvassa perjantaitarjouksia ja ohjelmassa keskusteluja, elokuvia, spesiaaliopastuksia, esityksiä, DJ:tä.

Yhteistyössä Kiasma, Café Kiasma ja Kiasma-kauppa

ARS 11



Abraham Onoriode Oghobase: Sarjasta Ekstaattiset, 2009–2010. 9 värivalokuvaa alumiinille, yksityiskohta

# Taiteilijoiden Lagos on täsmällinen kaaos

Yksi ARS 11:n tapaisen suurnäyttelyn eduista on, että se pakottaa katsojan rakentamaan oman kertomuksensa kohtaamistaan teoksista.

Näyttelyn teemana oleva Afrikan manner on valtava sekä kulttuurisesti että maantieteellisesti, joten teosten tutkimiseen tarjoutuu useita samansuuntaisia ideoita, paikkoja, tavoitteita, muodollisia strategioita ja käsitteitä. Tämä on erityisen silmiinpistävää, kun kyseessä on Lagos. Kolmentoista miljoonan asukkaan kaupunki on Nigerian väkirikkain, ja sen sanotaan olevan täysin erilainen kuin mikään muu paikka maailmassa. Äärioviiloitan rosoista ja tarttuvan elinvoimaista Lagosia määrittävät ironia, räiskyvät värit ja riehakkaat äänet, pilvenpiirtäjät ja hökkelikylät, kirjailijat ja taiteilijat; kaupunkia luonnehtii sekä epäjärjestys että vapautuneisuus. Monien ARS 11 -näyttelyyn osallistuvien taiteilijoiden toiminta tarjoaakin mielenkiintoisia näkökulmia Lagosin nykytilanteeseen.

## KAAOKSEN TUNNE

Philadelphiassa USA:ssa työskentelevän **Odili Donald Oditan** visuaalisesti ja käsitteellisesti monitasoisessa seinämaalauksessa *Ajan kaari* (2011) on useita kiinnekohtia Lagosiin. Vaaka- ja pystysuorien värinauhojen rytmisen toisto teoksessa tuo helposti mieleen kaupungin värikkään maiseman.

Oditan seinämaalaus synnyttää tunteen kaaoksesta, kun näennäisen yhteensopimattomat värien ja geometristen muotojen järjestelmät kilpailevat keskenään tavalla, joka tuo mieleen länsiafrikkalaisten tekstiilitöiden kuviot. Kaaos on kuitenkin hallittu, ja siinä vallitsee tiukka järjestys. Värimaailma on strategisesti valittu, ja teoksen toteutus heijastelee tarkasti museon arkkitehtonista tilaa. Oditan teoksen katsomiskokemusta hallitseva tunne "täsmällisestä kaaoksesta" vastaa fyysistä ja psyykkistä kokemusta, joka syntyy Lagosin tapaisessa suurkaupungissa. Kaupungin kaoottisen liikenteen ja vilkkaiden kaupunginosien taustalla vaikuttaa hienovireinen organisaatorakenne, jonka ansiosta kaikki "toimii", etenkin paikallistasolla.

Samanlainen muodollinen rakenne on löydettävissä **Emeka Ogbohin** ääniprojektista *Lagosin äänimaisema* (2008), jossa kuullaan taiteilijan kotikaupunkia määrittäviä kiireisen urbaanin elämän ääniä. Vaikka teoksen aikaansaama ensivaikutelma Helsingissä onkin todennäköisesti hämmennys, syventymällä siihen alkaa erottaa bussirahastajien toistuvat huudot reitin varrella tai ikuisesti tavaroitetaan mainostavien katukauppiaiden äänet.

Silmukan muotoon rakennettu teos antaa katsojalle mahdollisuuden erottaa erilaisia ääniä ja siten rakentaa



Abraham Oghobase

Emeka Ogbob

mielessään Lagosin ympäristöt. Siinä missä Oditan seinämaalaukset edellyttävät visuaalista ja fyysistä tarkastelutapaa, Ogbobin äänimaisema vaatii katsojalta mielikuvitukseen perustuvaa lähestymistä.

#### JATKUVASTI MUUTTUVA KAUPUNKIMAISEMA

Lagosin eloisuus on vertauskuvallisesti läsnä **Abraham Oghobasen** teoksessa *Ekstaattiset* (2008). Valokuvaprojektissa taiteilija kohdistaa huomion kaupunkitilojen jatkuvaan muutokseen kuvaamalla itsensä liikkeeseen pysäytettynä. Kuvissa Oghobase leijaillee ilmassa bussien ja autojen yllä – jotka itsessään ovat liikkeen ilmenemismuotoja – kyseenalaistaen ja mutkistaen ajatusta tiettyyn paikkaan kiinnityvästä suhteesta. Taiteilija tuntuu näin ottavan etäisyyttä Lagosin ruuhkaisiin tiloihin samalla kun hän viittaa niihin.

Oghobasen vuoropuhelu kotimaansa kanssa löytää vastineen Antwerpenissä työskentelevän **Otobong Nkangan** töissä. Sarjassa *Muuttuvan maiseman tarinoita* (2006) arkkitehtonisen elementit on reväisty juuriltaan, myrkyllinen jäte virtaa ja moderni arkkitehtuuri on läsnä. Näiden eleiden voidaan nähdä edustavan Lagosin kaltaisissa suurkaupungeissa tapahtuvia radikaaleja muutoksia. Kaupunkimaisemien jatkuvassa muutoksessa silmään pistävät epävirallisten asuinalueiden nopea purkaminen, pilvenpiirtäjien ilmaantuminen ja uusien teiden rakentaminen.

Maailmassa, jossa juurten repiminen johtaa usein siirtolaisuuteen, muistista tulee elintärkeä linkki menneen ja



Otobong Nkanga



Odili Donald Odita

nykyisyyden välille. Tämä on yksi ajatuksista, jotka vaikuttavat Nkangan suurikokoisen tekstiilipiirroksen *Fragilologistin ahdinko* (2010) taustalla. Teos rakentaa monimutkaisen suhteiden verkoston, joka viittaa symbolisesti ideoiden kyseenalaistettavuuteen ja jokapäiväisen elämän haurauteen.

Se että kaikki edellä mainitut taiteilijat ovat syntyneet Nigeriassa, ei merkitse yritystä rajoittaa heidän työnsä ymmärtämistä tiettyyn maantieteelliseen alueeseen, vaan pyrkimys on pikemminkin korostaa ja yhdistää toisiinsa heidän työtään määrittävien taiteellisten menetelmien kirjoa.

Taiteilijoiden soveltamat sosiaalisen vaihdon, geopolittisen kritiikin ja interaktiivisuuden strategiat elävöittävät ymmärrystämme ja kokemustamme Lagosin, Nigerian, Afrikan ja koko maailman tilanteesta. Heidän ja monien muiden näyttelyn taiteilijoiden teokset edustavat parhaimmillaan nykytaiteen käytäntöjen tarkkanäköisiä strategioita ja käsitteellistä luonnetta.

□ Antawan I. Byrd  
Kirjoittaja on Lagosin nykytaiteen keskuksen apulaiskuraattori. Hän osallistui myös J.D. 'Okhai Ojeikeren *Moments of Beauty* -osion toteuttamiseen ARS 11 -näyttelyssä.

Emeka Ogbob:  
Tämä on Lagos, 2011  
ääni-installaatio sarjasta  
Lagosin äänimaisema



VTM / KKA / PIRJE MÄRKÄNEN

# Suomelle hyväksi

Wisam Elfadl on 24-vuotias Kalliossa asuva suomalaissudanilainen nuori nainen, joka rakastaa eri hunajalajeja. Lisäksi Wisam opiskelee kulttuurituottajaksi ja toimii Kiasmassa kulttuuritulkkina.

Syksyn mittaan Wisam kutsuu ARS 11 -näyttelyyn Suomessa asuvia afrikkalaistaustaisia vieraita ja haastaa myös muita museokävijöitä mukaan keskusteluun. ”Haluan puhua vieraideni kanssa asioista, jotka puuttuvat Suomesta ja antaa äänen myös niille, joita ei yleensä kuunnella. Keskustelu voi olla kriittistä ja murtaa stereotyyppioita.”

Keskustelut käydään näyttelytiloissa teosten ääressä. Sinne mahtuu paljon ihmisiä, ja keskustelut kuuluvat kauas. ”Halusin kutsua vieraat museotilaan, jossa yleensä ei juuri puhuta. Se on afrikkalaista, ettei ole paikkaa, missä ei puhuttaisi.”

Kaikki vieraat asuvat Suomessa, mutta heillä on juuret Afrikassa, siis kuten Wisamilla, ystävät ja perhe molemmissa maissa. ”Olen syntynyt Sudanissa, Suomeen muutin viisivuotiaana. Asun Suomessa, mutta vietän kaikki kesä- ja joululomat Sudanissa. Minulla on kaksi kotimaata, joista toinen on asuin- toinen lomakotimaa. Minulla on suomalainen mies, ja häätkin pidettiin kahdessa maassa.

## KIASMAA VAIKEA LÄHESTYÄ

Usein ajatellaan, että Kiasmaan ei ole helppo tulla, ja että siellä esitetty taide on jotenkin liian vaikeaa. Wisam

tyrmää ajatuksen. Syynä korkeaan kynnykseen on se, ettei rakennus vedä puoleensa. ”Ovet ovat niin syvällä pimeässä, ettei niitä näy. Kun Mannerheimintien puolelta katsoo, ensimmäisenä vastaan tulee seinä. Jos voisin muuttaa rakennusta, avaisin sen Mannerheimintielle ja toisin sisäänkäynnin luo paljon valoa. Ihmiset tulevat ääntä ja esteettistä kauneutta kohti.”

Kiasman Wisam löysi tehdessään projekteja **Umayya Abu-Hannan** kanssa. Sitten löytyi kulttuuritulkkitoiminta. Kiasman kulttuuritulkit eli Kultu-ryhmä on joukko taiteesta ja kulttuurista kiinnostuneita 18–26 -vuotiaita nuoria. He ovat tehneet Kiasmassa useita projekteja, mm. järjestäneet näyttelyn, tehneet taiteilijadokumentin, suunnitelleet ja vetäneet työpajoja. Lisäksi he pitävät ARS 11 -aiheista blogia lily.fi -sivustolla.

”Olen saanut Kiasmassa uusia kavereita, ja kuullut Kiasman projekteista etukäteen. Sitä paitsi kuuluminen Kiasman lähipiiriin tekee minusta mielenkiintoisen muiden ihmisten silmissä.”

## ARS 11 MUUTTAA NORMIKÄSITYKSIÄ

”Suomessa asuvat Afrikkalaiset pitäisi saada Kiasmaan, ei niinkään ryhmänä vaan ihan kävijöinä. He eivät ole

”Nimeni on arabiaa ja tarkoittaa arvomerkkiä. Nimi on usein miehen nimi, joten on harvinaista, että vanhempani nimesivät minut Wisamiksi. Kokonaisuudessaan Wisam Elfadl tarkoittaa kiitollisuuden mitalia.”



VTM / KKA / PIRENKKÄINEN

### Wisam & vieras

lauantaisin klo 15–15.30 näyttelytiloissa

**3.9. Fatima Usman, Nigeria ja Christel Poto-Mirano, Kongo**  
AFRIKKALAINEN NAINEN  
Millainen on somenafrikkalaisen naisen tulevaisuus? Mikä on naisen rooli?

**17.9.**  
YRITTÄJÄNÄ SUOMESSA  
Onko kannattavaa ryhtyä yrittäjäksi Suomeen? Millaista se olisi ollut kotimaassa?

**1.10. Khadar Ahmed, Somalia**  
AFRIKKALAINEN ELOKUVA  
Millaista on nuoren elokuvakäsikirjoittajan työ Suomessa? Miten perhe on tukenut uran alkuvaiheessa?

**15.10. Dora Puhakka, Namibia**  
SUOMI AFRIKASSA  
Miten Suomi näkyy Namibiassa? Suomalais-namibialainen identiteetti.

**22.10. Sadiyo Duubou, Somalia**  
YHTEISÖLLISYYS JA PERHE  
Perhekäsitys, yhteisöllisyys, perhesuhteet.

Keskustelut ovat suomenkielisiä.

homogeeninen ryhmä, on täällä syntyneitä, lapsena Suomeen muuttaneita, nuoria opiskelijoita ja työssäkäyviä. Ulospäin suuntautuneita ihmisiä, jos heitä osaa lähestyä oikein. Kaikkien takana on paljon tarinoita. Puoli Suomea jää näkemättä, jos ei tunne tätä puolta suomalaisuudesta.”

ARS 11 muuttaa Wisamin mukaan normikäsitystä Afrikasta. Samalla myös käsitys afrikkalaisuudesta voi muuttua. Vieraidensa kanssa Wisam pohtii mm. identiteettikysymyksiä. Mikä vieraisissa on afrikkalaista, mikä supisuomalaista. Missä on somenafrikkalaisen naisen tulevaisuus, millaista on toimia yrittäjänä Suomessa tai mitä perheestä ja yhteisöllisyydestä ajatellaan. Aiheita jotka koskettavat kaikkia.

#### WISAM VUONNA 2021

Kun Wisamilta kysyy, missä hän näkee itsensä kymmenen vuoden päästä, hän pysähtyy miettimään. ”Kulttuurituottajan rooli laajenee koko ajan, ja minulla on monta narua joista kiskoa. Osaan myös sanoa ei, enkä ota töitä joista en pidä”.

Hän ei myöskään halua leimautua ainoastaan maahanmuuttajatyöhön, jota pitää liian kategorisoivana. ”Maahanmuuttajat ovat nyt oma kohderyhmänsä kulttuurituotannossa, mutta toivottavasti kymmenen vuoden päästä tilanne on toinen.”

”Kymmenen vuoden kuluttua teen työtä, josta on hyötyä Suomelle 20 vuoden päästä”, Wisam tiivistää lopuksi.

Piia Laita

# Nouseeko Afrikka voittajaksi?

Muutoksen tuulet ovat puhaltaneet Afrikan mantereella jo pitkään.

**Talousmielessä monet maat** ovat kehityksessä ja osin jo kehittyneet pois vain luonnonvaroihin turvaavasta taloudesta. Etelä-Afrikka on maanosan suurin talous, mutta keskiluokka kasvaa monissa mantereella maissa kohisten ja kulutuskysyntä siinä mukana. Valmistustoiminta ja lisäarvon tuottaminen palveluprosesseihin ovat yhä vahvemmin arkea.

**Väkirikkaana alueena** Afrikka kokonaisuudessaan tulee väistämättä nousemaan taloudelliselta merkitykseltään entistä suuremmaksi, kun korruptiota, työttömyyttä ja muita poliittista epätasapainoa aiheuttavia tekijöitä saadaan taltutettua eri alueilla. Vahvan nousun aineksia on ollut tasapainon parantuessa nähtävissä muun muassa Nigeriassa. Zimbabwen siirryttyä dollarikantaan maailmassa ei ole enää yhtään hyperinflaatiosta kärsivää maata. Nämä ovat esimerkkejä edistysasteella pitkällä tiellä kohti tasapainoa, joka parantaa maiden asemaa kansainvälisessä taloudessa.

**Joka tapauksessa** Afrikassa toimimiseen tarvitaan pitkän aikavälin näkökulmaa ja taustatyötä, eikä tarjolla ole pikavoittoja. Vastuullisten toimintatapojen kannattaa olla ulkomaisilla yrityksillä prioriteetti: panostukset paikallisen osaamisen ja osaajien kehittämiseen auttavat valjastamaan mantereen valtavaa potentiaalia tulevaisuudessakin.

**Meillä Euroopassa** ollaan vasta jälkijunassa ymmärtämässä Afrikan monet mahdollisuudet. Esimerkiksi kiinalaiset ovat jo vahvasti läsnä tukemassa eri maiden kehitystä, hyödyntämässä raaka-ainevaroja ja vaikuttamassa poliittisesti. Aktiivisten kiinalaistoimijoiden rooli saattaa kuitenkin olla muutoksessa. Kilpajuoksu ”Afrikan tähden” tavoittelussa tiivistyy.

**Lähiaikojen vaalit** yli 15 Afrikan maassa näyttävät osaltaan suuntaa mantereiden kehitykselle. Nähtäväksi jää, olisiko Afrikassa ainesta esimerkiksi uudeksi globaaliksi ulkoistus-

ten ja valmistustoiminnan keskittymäksi. Paljon riippuu siitä, saadaanko moninaisia haasteita käännettyä mahdollisuuksiksi.

**Tutkimusten mukaan** maailmassa on nyt vähemmän aseellisia konflikteja kuin koskaan. ARS11-näyttelyyn tutustuessani koin vahvasti esimerkiksi Ruandan kansanmurhaa käsittelevän teoksen yhteyden nykyhetkeen ja globaaleihin tapahtumiin. Taiteella on ja tulee säilymään oma tärkeä roolinsa keskustelun herättäjänä sekä eri aikakausien, kulttuurien ja kansainvälisten suhteiden tulkkina.

Teppo Rantanen

*Kirjoittaja on Deloitteen toimitusjohtaja ja Kiasman tukisäätiön puheenjohtaja*

# Pääkallot laulavat joukkotuhosta

Vastakohtaisuuksista rakentunut Etelä-Afrikka on yksi niistä maista, jotka ovat ARS-näyttelyssä hyvin esillä. Näyttelyn etelä-afrikkalaisille taiteilijoille Brett Bailey ja Steven Cohenille politiikka ja taide ovat yhtä. Molemmat taiteilijat tuovat Kiasmaan pääkalloja, vaikkakin kovin eri muodoissa.



Steven Cohen: Golgotha

© MARIANNE GREBER -VRKWIEN



© MARIANNE GREBER -VRKWIEN

Etelä-Afrikassa kohtaavat traditionaalinen ja moderni, äärimmäinen köyhyys ja rikkaus, mustien ja valkoisten erot. Apartheid elää yhä mielissä, vaikka se virallisesti lakkautettiin 90-luvulla. Historialliset ajat limittyvät arjessa monella tapaa. Vanhat rituaalit näkyvät eläinten uhraamisena keskellä urbaania lähiötä ja siirtymä-riiteissä valtateiden reunamilla. Yhteiskunnan monimuotoisuus, ristiriitaisuus ja värikkyys näkyvät monien eteläafrikkalaisten taiteilijoiden tavassa ajatella ja tehdä taidetta.

## ÄÄNI VAIETULLE HISTORIALLE

Kiasma-teatterin syksyn ARS-ohjelmistossa on mukana eteläafrikkalainen teatteriohjaaja **Brett Bailey** sekä performanssitaiteilija **Steven Cohen**. Jälkimmäiseltä on videoteos esillä myös Kiasman galleriatiloissa.

Näistä kahdesta eteläafrikkalaisesta taiteilijasta voi löytää yllättävän monta yhdistävää tekijää. Molemmat ovat provosoineet elävällä taiteellaan maansa sisä- ja ulkopuolella. Molemmat ovat työskennelleet visuaalisen ja esittävän taiteen välimaastossa, ja heidän töitään on nähty ympäri maailmaa.

Taiteilijat edustavat 60-luvulla syntyneiden ikäluokkaa, joka on kasvanut valkoisten lähiöissä olematta pahemmin tekemisissä mustien kanssa. Cohen ja Bailey ovat kritisoineet voimakkaasti apartheidiä. He puretuvat ihmiskunnan ei-niin-mairittelevaan historiaan riistoon, rotusortoiseen ja joukkotuhoiin. Molemmat taiteilijat haluavat ennen kaikkea antaa äänen niille asioille ja henkilöille, jotka eivät muuten tulisi riittävästi ja asiallisesti kuuluiksi.

## COHEN JA KAPITALISMIN KALLOT

Steven Cohen kopsuttelee *Golgotha*-performanssi-videossa korkeilla pääkallokoroilla Wall Streetillä.

Teosta inspiroivat pääkallot, jotka hän löysi Sohosta vanhojen tavaroiden kaupasta. Mutta kenen kallojen päällä Cohen Wall Streetillä patsastelee?

Golgothan voi nähdä kommenttina moraalittomalle kaupankäynnille ja kapitalistiselle yhteiskunnalle, missä kaikki on kaupan. Toisaalta pääkalloissa voi nähdä viittauksen siihen, kenen selkärangasta vauraus revittää, ketkä ovat kapitalismin maksun maksajina siitä itse hyötymättä. Teoksen ajatus liikkuu Yhdysvaltoihin aikoinaan viedyistä afrikkalaisista orjista tämän päivän riistotyöhön.

## BAILEYN PÄÄKALLOT KERTOVAT JOUKKOTUHUSTA

Brett Bailey tuo puolestaan pääkallot näyttämölle esityksensä ja valokuvamuodossa. *Exhibit A* -esitysinstallaatiossa Nama-kansan näytteille asetetut kallo laulavat koskettavia tarinoita saksalaisten toteuttamasta namojen ja hererojen joukkotuhosta Lounais-Afrikassa 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa.

Kalloja on nähty näyttelyesineinä Euroopassa ja niillä tehtiin aikoinaan pseudotieteellisiä tutkimuksia. Saksa palautti 59 kalloa Namibiaan vasta vuonna 2010 pitkien neuvottelujen jälkeen. Pääkalloista ja massateloituksista on todisteena valokuvia, joita aikoinaan myytiin siirto-kaupoissa.

Muutama kehystetty mustavalkokuva, joissa nähdään vuonna 1906 teloitettujen Nama-miesten päitä, on mukana myös *Exhibit A* -teoksessa. Teokseen liittyy lisäksi työpaja suomalaisille maahanmuuttajille.

□ Jonna Strandberg  
Brett Bailey: *Exhibit A*  
Ensi-ilta 6.10.

**VEIKKAUS-  
KORTILLA**

**PALJON  
ETUJA  
VEIKKAUS-  
KORTILLA**

» » »

**VEIKKAUS-  
KORTILLA**

**KAKSI  
YHDEN  
HINNALLA**

**KESKI-  
VIIKKOISIN  
KIASMAAN**

» » »

**VEIKKAUS**

## Kirjaesittely

Ars 50 vuotta: Muistoja, historiaa, näkökulmia 1961–2011  
Toim. Helena Erkkilä ja Maritta Mellais  
Valtion taidemuseo / Kuvataiteen keskusarkisto

# Muistoja, historiaa, näkökulmia

**Ars-taidenäyttelyiden** historiikin luettuani tuli ikävä menneisyyteen. Teos maalasi niin mielenkiintoisen kuvan näyttelyistä, jotka eivät muuttaneet ainoastaan suomalaista taidekenttää vaan myös sen katsojat.

**Helena Erkkilän** artikkelissa ensimmäisistä näyttelyistä suhteessa kuvataiteen murrokseen, selviää myös Arsin alkuperäinen tarkoitus. Se oli näyttelypaikan Ateneumin johtajan **Sakari Saarikiven** määritelmän mukaan esittää etsivää ja taistelevaa taidetta maassa, jonka kansa elää 100 vuoden takaisissa ihanteissa ja jolle sovinnainenkin nykytaide on käsittämätöntä.

**Voisi sanoa**, että Arsin historia on yhtä epämääräinen tai vaikeasti määriteltävä kuin on sen 50 vuoden kuluessa esittämä taidekin. Yhteistä kaikille näyttelyille on kuitenkin ollut, että jokainen on kiitettävästi heijastanut omaa aikaansa.

**Historiikista** käy hyvin ilmi, kuinka suuri merkitys Ars-näyttelyillä on ollut suomalaisen nykytaiteen kehityksen kannalta. Ne olivat keskeisessä asemassa uusien taidesuuntien tuomisessa ja taidekäsitysten

muuntumisessa myös taiteilijakunnan keskuudessa aikana, jolloin mahdollisuus nähdä viimeisintä kansainvälistä taidetta oli muuten vähäinen.

”**Arsien Arsiksi**” kutsuttu vuoden 1983 on historiikin valossa aivan erikoisasemassa monesta syystä. Se oli viimeinen Arseista, jolla ei ollut muuta varsinaista teemaa kuin esitellä uusinta uutta nykytaiteen alueelta. Se toi myös ensimmäistä kertaa suomalaisen taideyleisön ihmeteltäväksi ensi askeleitaan ottavan videotaiteen. Valokuvauksen ohella videotaide on siitä lähtien ollut oleellinen osa jokaista Arsia, vaikka videotaide on aina kohdannut katsomisen vastarintaa, kuten **Perttu Rastas** artikkelissaan mainitsee.

**Vuoden 1983 Ars** teki myös kävijäennätyksen (180 000), jonka myötä Arsin brändi tuli laajasti tutuksi. Brändiin on siitä lähtien liittynyt kävijöiden odotus, että Ars tarjoaa shokeeraavaa tai outoa nähtävää. Tämä toteutuikin kohua herättävästi vuoden 1995 vielä Ateneumissa järjestetyssä näyttelyssä. Se oli myös tulevan Nykytaiteen museo Kiasman kannalta varsin merkittävä, koska kuraattori **Leevi Haapalan**

mukaan sen myötä syntyi Kiasman taiteellinen linja.

**Ars-näyttelyiden** sisältö on 2000-luvulla ottanut kantaa enemmän maailman globalisoitumiseen kuin esiteltyt alkuvuosien tapaan nykytaiteen mestareita tai uusia suuntauksia. Sen vuoksi 50-vuotishistoriikki on hyvä käsikirja nykytaiteen tulosta suomalaiseen taidemaailmaan. Kun ymmärtää Ars-näyttelyiden historiallisen merkityksen, voi vuoden 2011 näyttelyä katsoa osana suurta jatkumoa ja nauttia näkemästään.

Riitta Lindegren

*Kirjoittaja on Kiasman ystävien hallituksen puheenjohtaja ja Kiasman tukisäätiön hallituksen jäsen.*

## Musiikista kiittäen!

**Ruotsalaisyhtye ABBA:n** saman-nimistä laulua siteeraavan *Thank You for the Music* -näyttelyn taiteilijat osoittavat teoksillaan kunnioitustaan teini-iän idolejaan kohtaan tai parodioivat popmusiikin megatähtiä humoristisessa hengessä.

**Näyttely tarkastelee** nykykuvataiteen ja populaarimusiikin välistä rajankäyntiä. Teoksissa musiikki on vahvasti läsnä joko temaattisena innoittajana tai teosten visuaalista ulkoasua tukevana tai haastavana ääniraitana. Toistuva aihe on myös musiikin kokemuksen tuottama mielihyvä, joka ilmenee joko yksilöllisenä tai yhteisöllisenä kokemuksena,

usein myös varsin intohimoisena suhtautumisena musiikkia tai sen esittäjää kohtaan.

**Omaakohtainen kokemus** musiikista nousee pintaan monessa teoksessa: **Petri Ala-Maunus** purkaa teoksessaan nuoruudenhaavettaan rocktähten urasta. Brittitäiteilijä **Graham Dolphin** replikoi veistoksissaan pop- ja rocktähtien kunniaksi pystytettyjä epävirallisia muistomerkkejä, joiden äärelle fanit kokoontuvat kunnioittamaan edesmenneitä idolejaan. Puolalainen **Katarzyna Kozyra** imitoi musiikkivideoiden naiskuva. Saksalainen **Susanne Bürner** puolestaan kääntää kameran kohti

idoliaan palvovaa yleisöä, jonka kollektiivinen joukkohurmos estottomuudessaan samalla sekä ihastuttaa että pelottaa.

**Näyttelyssä on mukana** sekä ulkomaisilta että kotimaisilta taiteilijoita, edellä mainittujen lisäksi mm. **Adel Abidin, David Blandy, Rauha Mäkilä, Kalle Nieminen, Anneli Nygren, Pink Twins** ja **Bojan Sarcevic**. Mukana on myös useita teoksia Kiasman omista kokoelmista.

□ **Kati Kivinen**  
*Thank You for the Music*  
27.1.–17.6.2012

## Fantastisia ja realistisia maailmoja

**Suomalainen nykysarjakuva** on puhjennut ennennäkemättömään kukoistukseen ja kohonnut suorastaan maailmanmaineeseen viimeisen viiden vuoden aikana.

**Kiasman sarjakuvanäyttelyyn** on kutsuttu joukko suomalaisen sarjakuvan parhaita tekijöitä, jotka ovat tuotannossaan keskittyneet visuaalisen ja kerronnallisen maailman luomiseen. Näyttely lähtee liikkeelle albumisarjakuvasta, mutta kukin taiteilija on löytänyt oman tapansa esittää sarjakuva kolmiulotteisesti, tai tuoda sarjakuvan maailma, tai tekemiseen liittyvä prosessi näyttelykontekstiin.

**Näyttelyn taiteilijat** käsittelevät teoksissaan sarjakuvakerronnan olemusta ja kerronnallisuuden eri tapoja ja muotoja. Sisällöllisesti erilaisia tekijöitä yhdistää jännite arkitodellisuuden ja eräänlaisen surrealismin välillä. Monet kertovat omannäköistä tarinaa, ja luovat eräänlaista omaelämäkerrallista fiktiota.

**Moni suomalainen nykysarjakuvan tekijä** on tehnyt läpimurron Ranskassa, mutta on varsin tuntematon kotimaassaan. Suomi tunnetaan siis taidesarjakuvan maana, muualla. Tuleva näyttely olkoon siis yksi keino lisätä suomalaisen nykysarja-

kuvan tunnettuutta, kohottaa sarjakuvan profiilia, ja myös näyttää mitä kaikkea nykysarjakuva visuaalisena ilmaisukeinona voi olla.

**Näyttelyn kuraattorit** ovat sarjakuvan toimittajat **Ville Hänninen** ja **Harri Römpötti**, sekä Kiasman intendentti **Arja Miller**. Näyttelyn taiteilijoita esittelevä *Liken* kustantama kirja *Päin näköä* on myynnissä jo nyt.

□ **Arja Miller**  
*sarjakuvanäyttely*  
9.3.–9.9.2012



1. ARS 11 -taiteilija Georges Adéagbo osallistui Venetsiassa Saksan paviljongin avajaisiin.

2. Vesa-Pekka Rannikko edusti Suomea Venetsian biennaalissa. Näyttelyvaihtokeskus Framen toiminnanjohtaja Laura Köönikkä esitteli taiteilijan Aalto-paviljongin (3) avajaisissa.

4. Minna Koivurinta ja Valentina Lundström Kiasman tukisäätiöstä sekä Helsinki 2012 muotoilupääkaupunki-hankkeen yhteysjohtaja Sanna-Mari Jäntti. Kiasma ja Kiasman tukisäätiö järjestivät Venetsiassa yhdessä Näyttelyvaihtokeskus Framen, Helsingin taidemuseon ja Design-pääkaupunki 2012 kanssa Open Helsinki -juhlat, jonne osallistui noin 300 kansainvälistä taidealan vaikuttajaa.

5. Kiasman tukisäätiön hallituksen varapuheenjohtaja Ami Hasan vaimonsa Virpi Lahtisen kanssa. Pariskunta kaappasi väliinsä Artekin johtajan Mirkku Kullbergin.

6. Helsingin apulaiskaupunginjohtaja Tuula Haatainen vaihtoi kuulumisia Taidehallin vs. johtajan Taru Tappolan ja Kiasman johtajan Pirkko Siitarin kanssa.

7. Kiasman ystävien hallituksen puheenjohtaja ja Kiasman tukisäätiön hallituksen jäsen Riitta Lindegren on kiireinen, vaikka Gloria-lehtiperheen luotsaaminen onkin siirtynyt seuraajalle.

8. Valtion taidemuseon ylijohtaja Risto Ruohonen joutui Helsingin Sanomien kuvataidetoimittajan Anu Uimosen tiukan tenttiin.

9. Elina Vuorimies K.H. Renlundin museosta Kokkolasta ja Raija Kallioinen maaseudun sivistysliitosta avajais-tunnelmissa. Kokkolan ARS 11 -satelliitinäyttely Täällä Afrikka kannattaa nähdä, naiset vinkkaavat.

## Tapaamisia Venetsiassa

Venetsian 54. kuvataidebiennaali avattiin yleisölle 4. kesäkuuta. Kansainvälisesti arvostettuun nykytaiteen tapahtumaan osallistuu useampikin ARS 11 -näyttelyn taiteilija. Kiasma-lehti tapasi mm. Mary Sibanden, El Anatsuin, Andrew Putterin ja Georges Adéagbon – ja paljon suomalaisia tuttuja.

# Kiasma-kalenteri

## näyttelyt

**27.11. saakka**  
**ARS 11**  
Kiasma 1.–5. krs

Kansainvälisen nykyaiteen suurtahtuman ARS 11 -taiteilijoilla on kokemus, näkemys ja mielipide Afrikasta. Ajankohtaiset kysymykset tulevat esille puhuttelevalla tavalla, myös huumorin lävistäminä.

Georges Adéagbo, Ardmore Ceramic Art, Sammy Baloji, Ursula Biemann, Baaba Jakeh Chande, Kudzanai Chiurai, Steven Cohen, El Anatsui, Samba Fall, Rotimi Fani-Kayode, Samuel Fosso, Patrizia Guerresi Maïmouna, Romuald Hazoumè, Ditte Haarlov Johnsen, Laura Horelli, Pieter Hugo, Alfredo Jaar, Michael MacGarry, Vincent Meessen, Nandipha Mntambo, Baudouin Mouanda, Otobong Nkanga, Odili Donald Odita, Emeka Ogboh, Abraham Onoriode Oghobase, J.D. 'Okhai Ojeikere, Andrew Putter, Elina Saloranta, Mary Sibande, Barthélémy Togo.

## luentoja ja näkökulmia

**ARS-näyttelyt**  
– 50 vuotta nykyaiteita  
**to klo 17–19**  
**Seminaari-tila.** Vapaa pääsy.

Taidekriitikko ja toimittaja Heikki Kastemaa luennoi. ARS-näyttelyt ovat esitelleet uusia taidesuuntauksia ja muovanneet niin suuren yleisön kuin taiteilijoidenkin taidekäsitteitä. Niistä on kohuttu, keskusteltu ja väitelty.

**Afrikan aika -luentosarja**  
**to klo 17–18.30**  
**Seminaari-tila.** Vapaa pääsy.

Saharan eteläpuolinen Afrika on köyhä ja moniongelmainen, mutta samalla myös kulttuurisen ja sosiaalisen rikkauten manner. Luentosarja yhteistyössä Helsingin seudun kesäyliopiston kanssa.

- 20.10. Johdatus ARS 11 -näyttelyyn. Intendentti Arja Miller, Kiasma. Avaus Afrikan aikaan. Dos. Annika Teppo.
- 27.10. Historian varjo Afrikan yllä. Dos. Risto Marjomaa.
- 3.11. Afrikkalainen päällikkö uusliberalismin aikakaudella. VTT Timo Kallinen.
- 10.11. Kauppakaravaaneista kännykkään – Afrikan kaupungistuvat kielet. FT Lotta Aunio.
- 17.11. Afrikan kaupungit: modernin ja perinteisen vuoropuhelu. Dos. Annika Teppo.

**Wisam & vieras -keskustelusarja**  
**la klo 15–15.30**  
Museolipulla.

Juuret Afrikassa, koti Suomessa. Wisam Elfadl jututtaa mielenkiintoisia vieraita näyttelytilassa. Keskustelut ovat suomenkielisiä.

- 3.9. Afrikkalainen nainen: Fatima Usman ja Christel Poto-Mirano
- 17.9. Yrittäjänä Suomessa
- 1.10. Afrikkalainen elokuva: Khadar Ahmed
- 15.10. Suomi Afrikassa: Dora Puhakka
- 22.10. Yhteisöllisyys ja perhe: Sadiyo Dhuubow

**Näkökulma ARSiin -kierrokset**  
**ke klo 17–18**  
Museolipulla.

Vierailevat oppaat tarkastelevat ARS 11 -näyttelyn teoksia ja afrikkalaista nykytodellisuutta eri näkökulmista. Puheenvuorot ovat suomenkielisiä.

- 7.9. Professori Jeremy Gould
- 21.9. Kirjailija, dokumentaristi Elina Hirvonen
- 5.10. Näyttelijä, tanssija Fatima Usman
- 19.10. Islamin tutkija, professori Jaakko Hämeen-Anttila
- 2.11. Monikulttuurisuusasiantuntija Ahmed Al-Nawas
- 16.11. Sarjakuvaopettaja Warda Ahmed

## ARS 11 -tuotteet

Opas 2 e · juliste 8 e (4 erilaista) · postikortti 2 e (6 erilaista) · suklaa 2,80 e  
t-paita 17 e (2 erilaista) · muistikirja 13 e (2 erilaista) · kassi 10 e.  
Nämä ja lisää ARS-tuotteita verkkokaupasta [www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi) tai Kiasma-kaupasta.

## ARS-perjantait

**Näyttelyyn kolme kahden hinnalla perjantaisin klo 17–21**

Ohjelmassa myös keskusteluja, elokuvia, spesiaaliopastuksia, esityksiä, DJ:tä.

Yhteistyössä Kiasma, Café Kiasma ja Kiasma-kauppa.

- 9.9. klo 18 ARS 11 -poiminnat -opastus, museolipulla  
klo 18.30 ARS CAFÉ: Keskustelu taloudesta, Kiasman tukisäätiön puheenjohtaja ja Deloitteen toimitusjohtaja Teppo Rantanen, Café Kiasma  
klo 20 dokumentti Enjoy Poverty, 90 min, Kiasma-teatteri
- 16.9. klo 17–22 ARS CAFÉ by Kiasma-kauppa
- 23.9. klo 18 dokumentti Barthélémy Toguon: Third Hand, 30 min, Kiasma-teatteri  
klo 18 ARS 11 -poiminnat -opastus, museolipulla
- 30.9. klo 17–22 ARS CAFÉ by Kiasma-kauppa
- 7.10. klo 18 ARS 11 -esitys Brett Bailey: Exhibit A, Kiasma-teatteri, liput 20/15 e  
klo 18 Nykytaiteen ABC -opastus, museolipulla  
18.30 ARS CAFÉ: Keskustelun aiheena kehitysyhteistyö, Kepan puheenjohtaja Gunvor Kronman, Café Kiasma  
klo 20 ARS 11 -esitys Brett Bailey: Exhibit A, Kiasma-teatteri, liput 20/15 e
- 14.10. klo 17–22 ARS CAFÉ by Kiasma-kauppa
- 21.10. klo 17–22 ARS CAFÉ by Kiasma-kauppa
- 4.11. klo 18 Näin tehtiin ARS 11 – konservaattori Siukku Nurminen, museolipulla  
klo 18.30 ARS CAFÉ: Keskustelu sosiaalisesta mediasta ja kansalaisyhteiskunnasta, kaupunginvaltuutettu, tv-tuottaja Osku Pajamäki, Café Kiasma
- 11.11. klo 17–22 ARS CAFÉ by Kiasma-kauppa

## ARS 11 perheille

**Avoimet lauantaiopastukset la 24.9.–22.10. klo 13–16**  
Museolipulla.

**ARS 11 perhepäivä la 22.10. klo 10–17**  
Vapaa pääsy.

Sukella ARS 11 -näyttelyn sisältöihin itse tekemisen kautta. Nonstop-pajat soveltuvat kaikenikäisille. Pajojen teemat ja tekemisen tavat vaihtuvat joka viikko. Alle 10-vuotiaat aikuisen seurassa.

Koe ARS 11 yhdessä! Talon täydeltä ohjelmaa lapsiperheille. Lasten kierroksia ARS 11 -näyttelyyn, osallistavia esityksiä, tarinoita ja työpajoja. Perhepäivää vietetään yhteistyössä Kansallisen audiovisuaalisen arkiston (KAVA) kanssa. Elokuvateatteri Orion esittää Kirikou-elokuvia klo 12 ja 14. Tutustu ohjelmistoon [www.kava.fi](http://www.kava.fi)

## Kiasma-teatteri

**su 11.9. klo 14–17**  
**ARS-Dokkino** Vapaa pääsy.

**pe–la 23.–24.9.**  
**ARS 11 -seminaariviikonloppu**  
Vapaa pääsy.

**/teatteri.nyt**  
**ARS 11 -esitys:**  
**Brett Bailey: EXHIBIT A**  
6.–7.10. klo 18, 20 ja 8.–9.10. klo 14, 16  
**Espoon Kaupunginteatterissa:**  
**COMPAGNIE PHILIPPE GENTY:**  
**VOYAGEURS IMMOBILES**  
11.–14.10. klo 19 ja 15.10. klo 15  
**SYSSLOMA esitystaiteilijoille**  
10.–16.10., maksuton

”Afrikka suomalaisin silmin – kenellä on oikeus kertoa Afrikasta?” -seminaari ja elokuvanäytös yhteistyössä Dokumenttikilta ry:n kanssa.

Pe klo 9–16 seminaari taiteen ja kulttuurin liikkuvuudesta sekä residenssitoiminnasta. Tilaisuuden kielet: skandinaaviska ja englanti. Pe klo 18 ARS 11 -taiteilija Barthélémy Toguon lyhytelokuva The Third Hand. La klo 12 kaksi puheenvuoroa ARS 11 -näyttelyn keskeisistä teemoista: ARS-taiteilija Alfredo Jaar sekä freelance-kuraattori ja tutkija Elvira Dyangani Ose. Luennot ovat englanninkielisiä.

Osana /teatteri.nyt -festivaalia nähdään Baileyn kaksiosainen esitysinstallaatio (ihmisnäyttely) Exhibit A – Dr Fischer’s Cabinet of Curiosities / Found Objects, joka viittaa riipaisevasti saksalaisten historiaan Lounais-Afrikassa sekä tämän päivän maahanmuuttopolitiikkaan. Liput 20/15 e  
/teatteri.nyt jatkaa ohjelmistoyhteistyötä: ranskalaisen Voyageurs Immobiliés (Liikkumattomat matkajat) vierailuesitykset Espoon kulttuurikeskuksen Louhisalissa (Kaupinkalliontie 10, Tapiola). Liput 32/27/15 e, teatterin lipputoimisto (09) 4393 388 tai Lippupiste.  
/teatteri.nyt tarjoaa esitystaiteen ammattilaisille hengähdystauon ja kutsuu heidät lomailemaan Kiasmaan 10.–16.10. Syssloma avautuu yleisölle 15.–16.10. klo 13–16.

## Kiasma-teatteri

**Liikkeellä marraskuussa**  
**Tanssielokuvia**  
su 30.10. klo 15, maksuton  
**Rachid Ouramdane:**  
**Exposition Universelle**  
5. ja 6.11. klo 17

**ARS 11 / Afrikka Orionissa**  
**Loka-marraskuussa,**  
**Näytökset Orionissa, Eerikinkatu 15**  
Liput Orionista.

**Ensi-ilta su 27.11. klo 15**  
**Sanna Kekäläinen:**  
**The Beast – A Book in an Orange Tent**  
30.11., 2., 4., 7., 9., 11., 14., 16. ja 18.12.  
Esitykset klo 19, sunnuntaisin klo 15  
Liput 15/10 e

**16.11. klo 18**  
**Lens Politica -festivaalin avajaiset**  
Kiasma-teatteri, liput 10 e  
(festivaali 16.–20.11.)

Thierry De Meyn tanssielokuvia: Prélude à la mer (17 min), La Valse (13 min), One Flat Thing, reproduced (22 min).  
Ouramdaneen soolotanssiteos on osa Liikkeellä marraskuussa festivaalin ohjelmaa. Liput 25/15 e, Festivaalipassi 37 e. Yksittäisliput Kiasmasta ja Lippupalvelusta. Festivaalipassi Lippupalvelusta.

Elokuvateatteri Orionin Afrikka-sarja.  
Yhteistyössä KAVA ja Kiasma.  
[www.kava.fi](http://www.kava.fi)

The Beast aloittaa kahden teoksen kokonaisuuden. Sanna Kekäläinen tunnetaan kokeellisista teoksista, joilla on ollut suuri merkitys suomalaisen nykytanssin kehitykseen.

Yhteiskunnallisen elokuvan, media-aktiivisuuden ja nykytaiteen festivaalin avajaisnäytös ja -seminaari pidetään perinteisesti Kiasma-teatterissa 16.11. Avajaisissa festivaalin yllätysvieras esittelee uutuuselokuvansa, joka saa samaan aikaan Suomen ensi-iltansa. [www.lenspolitica.net](http://www.lenspolitica.net)

## info

**Osoite**  
**Aukioloajat**  
**Liput**  
**Info**

Nykytaiteen museo Kiasma, Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki  
Ti 10–17, ke–to 10–20.30, pe 10–22, la–su 10–17, ma suljettu.  
Museolippu 10/8 e, alle 18-vuotiaille vapaa pääsy.  
p. (09) 1733 6501, [info@kiasma.fi](mailto:info@kiasma.fi)

**Suomenkieliset yleisöopastukset**  
**Ruotsinkielinen yleisöopastus**  
**Englanninkielinen yleisöopastus**

Ke ja pe klo 18, su klo 15, museolipulla.  
Kuukauden ensimmäinen sunnuntai klo 13, museolipulla.  
Kuukauden ensimmäinen sunnuntai klo 14, museolipulla.

**Tilattavat opastukset**

Tilaukset ma–pe klo 9–12, p. (09) 1733 6509 tai [opasvaraus@kiasma.fi](mailto:opasvaraus@kiasma.fi). Hinnat ti–la 65 e, su 80 e.  
Opastuskielet suomi, ruotsi, venäjä ja englanti.

**[www.kiasma.fi](http://www.kiasma.fi)**

Tutustu ohjelmistoon tai liity maksuttomalle Kiasmail-postituslistalle. Verkkokaupasta näyttelyluettelot ja Kiasma- ja ARS 11 -tuotteet.

**Café Kiasma**  
**Kiasma-kauppa**

Aukioloajat samat kuin museolla, p. (09) 1733 6504  
Aukioloajat samat kuin museolla, p. (09) 1733 6505

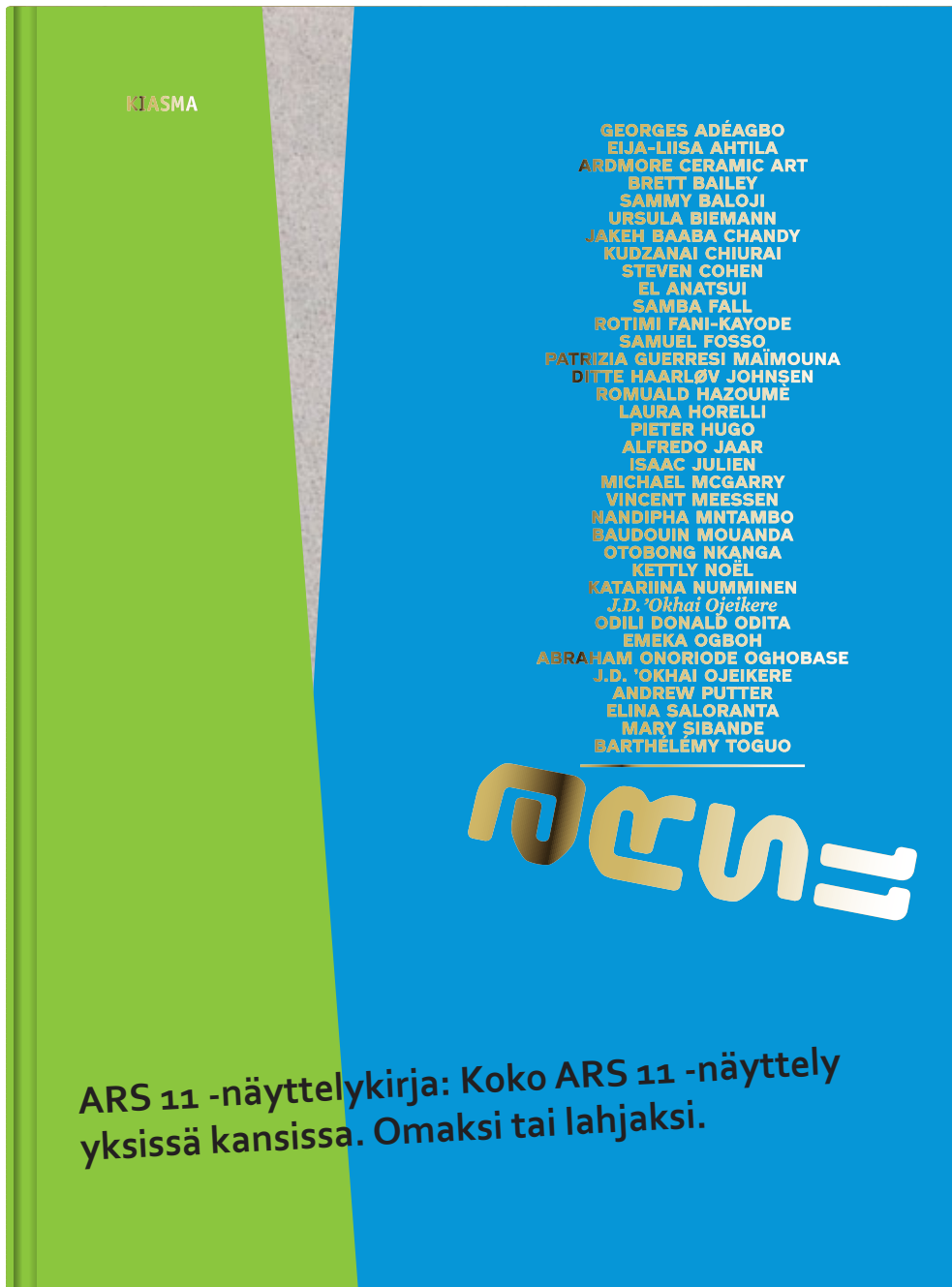
**Kiasman Ystävät ry**

[www.kiasma.fi/kiasmanystavat](http://www.kiasma.fi/kiasmanystavat), p. (09) 1733 6595



Kiasma on liikkumisesteetön.  
Opaskoirat ovat tervetulleita.

muutokset mahdollisia



YHTEYSHENKILÖT | Museonjohtaja Pirkko Siitari | Museonjohtajan assistentti Paula Pullinen (09) 1733 6516 | Kokoelma-intendentti Arja Miller (09) 1733 6537 | Näyttelyintendentti Jari-Pekka Vanhala (09) 1733 6517 | Vastaava museolehtori Minna Raitmaa (09) 1733 6515 | Kiasma-teatterin tuottaja Jonna Strandberg (09) 1733 6649 | Tilavuokraukset: yhteistyökoordinaattori Päivi Hilska (09) 1733 6668 | Tutkijakirjasto Piia Pitkänen (09) 1733 6527 | Tiedotuspäällikkö Piia Laita (09) 1733 6507